

ВОЕННОИНВАЛИД

Брой 8, август 2015 г.

Година петнадесета

Месечно издание на Съюза на военноинвалидните кооперации в България

Работейки с нас, Вие помагаме хората, изгубили здравето си за Родината

СЪЮЗЪТ ЗАВОЮВА ПОЗИЦИИ В КМЕТСТВОТА В БЪЛГАРИЯ

Възможностите и позициите на Съюза на военноинвалидните кооперации в България постепенно се затвърждават все повече сред кметовете в страната. Подписани са меморандуми с кметствата в с. Смилян, с. Букаците, с. Кошница, с. Арда, Община Смолян, с. Радуй, Община Перник и Общините Бяла Слатина и Братя Даскалови, убедили се в полезността от съвместната работа.

В пет направления се обединяват усилията:

- Да работят за устойчивото развитие и духовно

единение на Република България.

- Провеждане на целенасочена дейност и мерки по отношение на устойчивото социално и икономическо развитие и постигане на национа-

лен интегритет чрез организиране на мероприятия с икономическа и духовна насоченост, с цел постигането на инвестиционните политики и плано-

ве на кметство, въз основа на нуждите на кметството и възможностите на СВИКБ.

- Изграждане на информационно бюро по отношение на възможностите и природните дадености на кметството, като основа за духовното и икономическо развитие.

- Създаване на работна група по направления за трудова заетост, духовно възпитание на подрастващото поколение и социализиране на населението.

Съвместна работа по Националната инициатива „Една детска сълза - една молитва“ е под егидата на вицепрезидента на Република България Маргарита Попова.

Съюзът се надява да бъде полезен и с дейностите си да заздравява позициите на членския ни състав в полза на обществото и страната.

ВИ

137 ГОДИНИ В СЛУЖБА

Събираме се за втори път за да отбележим една годишнина, толкова често преднамерено забравяна и подменяна дори в официалните сайтове, че не се помни вече от съвременниците ни. А това е рождената дата на една институция, Българската армия, пренесла тази държава на раменете на своите войници от Освобождението досега. Това е рождената дата на Земните сили, на днешните Сухопътни войски, гръбнакът на Българската войска, най-големия вид въоръжени сили, носителите на бойната слава на България. С паметниците на загиналите от Сухопътните войски е осеяна цялата страна и непрекъснато ни напомнят за тях и ни зоват да не ги забравяме. Защото ако забравим техните завети, ще забравим и Родината, за която те положиха кос-

Доклад пред тържественото събрание по случай годишнината от създаването на Българската земска войска и Сухопътните войски на България

тите си. Затова Асоциацията на Сухопътните войски и Командването на Сухопътните войски са си поставили задачата пе-

риодически да напомняме за този ден. В краткото слово, което имам честта да изнеса, няма да Ви напомняме за проведените операции и сражения, но ще ви напомняме за титаничните усилия за изграждането и поддържането на въоръжената сила на България, оставила ни на картата на Европа.

Една от първите задачи на новата власт след Освобождението ни е да създадат основните символи на една държава.

ДВА СЪЮЗА УЧРЕДИХА КОНСОРЦИУМ „ХЕРА“

На 3 август 2015 г. бе учреден консорциум „ХЕРА“ между Съюза на военноинвалидните кооперации в България и Териториална организация на Научно-техническите съюзи. Съюзите решиха да обединят усилията си за организиране и извършване на съвместна дейност с цел обучение, социални дейности, работа с подрастващото поколение и модифициране на методики за борба с трайната безработица и десоциализация на населението на Република България.

За целта двете сдружения обединяват възможностите си по отношение лицензираните

дейности и бази, с които разполагат за да покрият обхвата на специалностите и проектните мощности по отделните програми и нужди на обществото.

За управители на дружеството са определени председателите на съюзите Асен Косев и Борис Николов.

Регламентиран е и начинът за разширяване на дружеството.

На добър път в полза на България!

ВИ

НА РОДИНАТА

Между тях създаването на въоръжената сила на новата държава задача от първостепенна важност, за да има кой да поеме защитата на новата държава. Затова, само четири месеца след Санстефанския договор на 8 юли (20 юли, нов стил) 1878 г., преди 137 години на тази дата, княз Дондуков-Корсаков отдава в Пловдив Заповед № 1 относно сформиранието и цялостното устройство на Българската земска войска. С нея преустройството на Българското опълчение в Българска земска войска е официално афиширано, а създаването на официална въоръжена сила като защитник на възстановената българска държава става неоспорим факт. Една година по късно на 5/17 юли 1879 г. в състава на първото българско правителство се създава Военно министерство, което поема цялостната дейност за развитието на армията. Същата година през август в Русе се създава и военния флот на България, в състава на който отиват едни от най-добрите офицери, подофицери и войници от земните сили.

Правителството полага титанични усилия през следващите години за организационното укрепване и въоръжаване на младата Българска войска. Тя се изгражда в условията на наложените ограничения от Берлинския договор, в сложна политическа и затруднена икономическа обстановка. Но въпреки трудностите, само за седем кратки години, се полагат основите на армия, която за кратко време укрепва организационно, подготвя кадрови и мобилизационен ресурс и съумява да защити Съединението

на България. Въоръжението е достатъчно, но от различни системи и старо. Оръдията, 139 на брой, са медни и стоманени, с малка далекострелност и ниска скорострелност, също от различни системи. Пехотните и артилерийските боеприпаси и различните видове имущество са недостатъчни.

С този мирновременен състав се развързват и военновременните формирания, с които войската влиза в Сръбско-българската война. След извършената мобилизация числеността на Действащата армия възлиза на 108 259 души. След безпрецедентен марш на основните сили от турската до западната граница и след поредица от блестящо проведени отбранителни и настъпателни сражения войната завършва с победа за младата българска войска. Редовната и прекрасна въоръжена сръбска армия, разчитаща на изненадата от вероломното нападение е разбита и обърната в бягство и само намесата на Австро-Унгария я спасява от пълен разгром. На военната сцена на Балканите се появява нова военна сила - България. 19 ноември, денят на победата при Сливница, става боен празник на Сухопътните войски. А тази година, 2015, ще честваме 130 години от първата ни, най-справедливата, най-кратката и най-победоносната война. Войната на капитаните.

След войната започва бурното развитие на Сухопътните сили и на армията като цяло. Със законите устройството на въоръжените сили на българското княжество от 1891 и 1903 г. се създават условия за цялостното изграждане на масовата армия на основата на дивизионната организация.

През 1903 г. вече се обявява цялостната мирновременна организация на девет пехотни дивизии, които обхващат в себе си 18 бригади и 36 пехотни полка, с 12 артилерийски полка и 9 инженерни дружини. Забележете, че броят на оръдията нараства почти 8 пъти само за 15 години. В навечерието на Балканската война българската армия разполага с 14,4 пъти повече въоръжение, отколкото през Сръбско-българската война. Мирновременният числен състав на българската войска нараства почти двойно. На 20 април 1906 г. се създава Въздухоплавателно отделение в състава на инженерните войски на армията и се полагат основите на военновъздушните сили на страната със закупуването на първите седем самолета. В състава им са привлечени отново най-добрите офицери, подофицери и войници от Земните сили, имащи определени съответстващи знания и умения.

Какви титанични усилия, средства и жертви са били направени през този период, за да подготвят страната за бъдещата война?

През 1910 г. се преминава към постоянни щатове. Законът за въоръжените сили става израз на необходимостта от създаване на такава армия, „която във всяко време да бъде готова да запази целостта на земята ни, отечествената ни независимост и да оправдае надеждите, които българският народ възлага на нея”. Запазва се принципното положение - военновременната организация да се основава на мирновременната, да бъде по-нататъшно нейно продължение, принцип важен и съхранил се и до наши дни.

На стр. 4

137 ГОДИНИ В СЛУЖБА

От стр. 3

Не мирновременния, а военновременния състав е истинската сила на нашата армия, което изисква постоянно поддържане на резервните сили в готовност и в състояние, подобно на основните сили. И това се е доказало през годините и във войните, водени от България.

Само за четвърт век армията ни е превърната в равна на армиите на водещите държави по сила и въоръжение. Всичко това се гарантира от държавния бюджет, от който за военни цели се разходва 25 % от него.

За участието в Балканската война мобилизираната армия се групира в три отделни армии и наброява в състава си близо 600 хил. души с 239 картечници, 1116 оръдия. Във ВВС са 7 самолета, във ВМС учебния крайцер "Надежда", шест 98-тонни торпедоносци "Храбри", "Строги", "Смели", "Летящи", "Дръзки" и "Шумни", спомагателни кораби, плаващи торпедни батареи, далекобойна артилерия, минно въоръжение и др.

Сухопътните сили, които са 99% от войската, поемат основната тежест от Първата балканска война, като се сражават на главния театър срещу основните сили на Османската империя. Армиите провеждат поредица настъпателни и отбранителни операции, в които е поставена на колене главната групировка войски на Османската империя и тя е принудена да сключи мир. Те изиграват решаваща роля в освобождаването на Западна Ма-

кедония и Солун, носят свободата на Родопите, Източна Тракия и Беломорието. Българската войска и нейните Сухопътни сили изиграват решаващата роля в изгонването на вековната Османска империя от Балканите и Европа. Първи победи печелят младите ни военновъздушни сили и военноморски флот.

Блестящите победи на Българската войска недвусмислено заявяват, че на Балканите

и в Европа има нова военна сила, с която всички трябва да се съобразяват - България.

Цената на победата е огромна. Близо 87 000 души са загубите на Българската армия, почти всичките са от СВ. Целите на войната са постигнати, но не така мислят съюзниците на България, които се опитват на гърба на българските победи да придобият за себе си значителни териториални облаги. И без подготовка, без почивка, без достатъчно боеприпаси, без планове за водене на войната, българските армии са хвърлени в новата Междусъюзническа война.

Поради големите загуби, армията през Междусъюзническата война е с почти 100 хил. души по-малко. Съотношението на силите е две към едно в полза на противниците ни на двата основни фронта - срещу Сърбия и Гърция. Срещу Турция съотношението на силите е смразяващо - 16:1. Срещу Румъния няма редовни войски. Независимо от неравната война българската войска провежда пет настъпателни операции

и две отбранителни, пред разгром са основните сили на Сърбия, Гърция и Черна гора и само вероломната намеса на Румъния във войната наклонява победата в полза на съюзниците. България губи войната, Гърция и Сърбия удвояват териториите си, Румъния печели Южна Добруджа, Турция си връща Източна Тракия, възниква държавата Албания.

След двете балкански войни и преживяната катастрофа Българската ар-

мия се намира в тежко положение. През войните тя понася големи загуби в личен състав. Човешките загуби от двете войни нарастват до около 180 000, като загиналите са 66 000 души. Въоръжението и бойната техника се износват значително, а запасите ѝ от боеприпаси за различните видове оръжие се изразходват до голяма степен. В страната нахлуват 250 хил. бежанци, изгонени от съюзниците от родните им места. Започва дебългаризацията на Балканите. Армията и народът преживяват дълбоко постигналата ги през 1913 г. национална катастрофа.

НА РОДИНАТА

Въз основа на опита от войните Министерството на войната пристъпва към известни промени и допълнения в организационната структура на армията.

Започва се, макар и бавно, подмяната на остарелото въоръжение с ново, по-модерно. Но времето за големи реформи е малко. След две години България влиза в Първата световна война.

За участие във войната са свикани под знамената 762 784 души, които в хода на войната нарастват до 850 хиляди. Мобилизираните сили на Действащата армия възлизат общо на 240 пехотни дружини, 243 артилерийски батареи и 53 ескадрона. Сформират се три армии. Броят на пехотните полкове към 1917 г. нараства на 88. Но проблемите с въоръжението и боеприпасите остават. До август 1918 г. се превъоръжават 142 артилерийски батареи.

Значително се развързва авиацията на Действащата армия. До средата на септември 1915 г. са получени от Германия 27 самолета. По време на войната до примирието са доставени още 55 самолета. Общият брой на самолетите достига 82. Формирани са балонно и газодобивно отделение.

Нараства и състава на военния флот. В състава му вече има 6 миноносеца, един крайцер, 4 брегови батареи, 3 плаващи торпедни батареи, 2 спомагателни кораба, ветроходна яхта и няколко катера. След бомбардировките от руския флот на Варна и другите крайбрежни градове се вземат мерки за бързото снабдяване на българския военен флот с нова техника. Бреговата артилерия е усилена, нови минни постановки в морето, българското

висше командване прави постъпки за придобиване на първата подводница в българския флот. На 25 май 1916 г. е въведена в бойния строй първата българска подводница UB-18, която е базирана във Варна. На 1 май 1917 г. се сформира самостоятелна българска водосамолетна станция "България", намираща се във Варненското езеро. Още преди това от там успешно са атакувани противниковите съдове и части базирани в Кюстенджа.

Участието на Българската армия в Първата световна война продължава три години. Видят се както маневрени, така и позиционни действия. В хода на настъпателните операции през 1915 г. е разгромена и извадена от войната сръбската армия, а територията на Сърбия е окупирана от съюзниците. Същата участ сполетява и Румъния и нейната армия през 1916-1917 г. Но войната на Южния фронт се затяга. Изправена срещу обединените сили на Антантата от 22 националности българската армия води тежки битки, проявява проявява чудеса от храброст и е претопена значителна част от съгласенските войски. Но оставена накрая без поддръжка от съюзниците, без достатъчно муниции и без резерви, уморената и гладна Българска войска напуска позициите. България губи войната.

Последиците от войната са ужасяващи за България. В хода на войната загубите на българската армия възлизат на четвърт милион убити и ранени. Над 70 хиляди от ранените остават инвалиди. Над 100 хил. са пленените според Солунското примирие и ги очаква позора и

мъките на пленничеството. 99% от загубите са от СВ. Огромни са и загубите на народното стопанство. България, според договора, няма право да притежава модерни военни технологии, флот и авиация. Тежкото въоръжение е разрешено в количество три оръдия на 1000 души или само 60 оръдия и гаубици. Останалите оръдия, гаубици, самолети, кораби са разграбени и изнесени от България, подарени на Сърбия, Гърция и Румъния. Задължителната военна служба е отменена и армията става доброволна. Сухопътните сили не трябва да надминават 33 000 души. Закрити са военните училища и ШЗО. Българската армия е върната 30 години назад, на нивото ѝ преди Сръбско-българската война. Изглежда спомените за Дойран, Завоя на Черна, Кенали, Добруджа и Добро поле са притъпили чувството на победителите за благородство и уважение към достойния противник и са ги подтиквали към отмъстителност. Към България победителите прилагат по тежки клаузи, отколкото към побудителката на войната - Германия.

След войната отново Българската армия започва да се развива само като сухопътна при наложените ограничения и контрибуции към победителите. Спомените от катастрофата тежат на всички. Военната професия е компрометирана в очите на обществото и дори малките по състав формирования не могат да попълнят състава си с доброволци. Границите на страната остават почти неохраняеми.

Всички искания на българското правителство за отпускане на боеприпаси и свикване на войници се посрещат със скърцане на зъби от Контролната комисия.

137 ГОДИНИ В СЛУЖБА НА РОДИНАТА

От стр. 5

Тази контролна комисия от 78 генерали и офицери от победителите-държави, чиято издръжка струва на страната около 130 млн. лева допълнително, разпула се от охолство, осигурено от победената България. Сума, забележете, почти равна на половината от издръжката на Българската армия, само за издръжката на 78 души, нямащи свян в своите искания.

Изправени пред опасността от загубване на всякакъв суверенитет и отбранителни способности. правителството и военното командване се решават на рискована стъпка. Скрито от съглашенската комисия започва да вади скритата материална част, за която знаят ограничен кръг командири и да осъществява нови покупки на въоръжение и техника. На 31 юли 1938 г. в Солун се подписва спогодба между България и Балканското съглашение, като се отказват от прилагането на военните, морски и въздушни постановления на Ньойския договор и възстановяват правото на България да укрепва тракийската си граница. България добива пълна военна независимост. Армията и страната започват подготовката си за Втората световна война. И става чудо! Само за 3-4 години Българската армия се възражда, издига се от пепелищата. На превъоръжаване и модернизация са подложени всички родове и специални войски. За участие във войната е мобилизирана близо 450 хилядна армия. За прикритие на южните граници и окупационни дейст-

вия в Македония и Сърбия се развърщат 67 пехотни полка, обединени в 24 пехотни дивизии. На въоръжение в СВ в заключителната фаза на войната има вече близо 205 танка, 285 хиляди пушки и карабини, над 6700 леки и близо 4000 тежки картечници, 1250 бомбохвъргачки и гранатохвъргачки, над 650 противотанкови оръдия, близо 1000 оръдия и гаубици и 1300 противовъздушни средства. Десетократно увеличение на потенциала на СВ и то само за няколко години.

Развърщат се и първите подразделения на ВВС и ВМС. Само за три години до началото на войната са закупени над 500 самолета с различно предназначение и се възстановява унищожената след войната авиация на страната (при цена на един от по-евтините самолети полско производство от 3,885 млн.лв). Към началото на войната във Въздушните войски се намират около 694 различни по вид самолети. В заключителната фаза на войната реално вземат участие 314 бойни самолета, от които са постоянно изправни 167 (50 изстребители, 70 леки бомбардировача, 47 разузнавателни) и 10 водосамолета.

Развиват се и Морските войски. Към началото на войната на въоръжение са почти 39 морски единици с различно предназначение. Всичко това е купено за кратко време до началото на войната със заеми и от държавния бюджет Усилия, приети от всички, от целия народ, заслужаващи уважението ни и сега.

В хода на войната Сухопътните войски развърщат Прикриващ фронт и поддържат военно-окупационни зони в Беломорието, Македония и Сърбия, провеждат 6 армейски настъпатели и една отбранителна операция. Въздушните войски извършват 2751 самолетоизлитания и губят в бойните действия 18 летци и 32 самолета. Морските войски протралват 4664 мили и обезвреждат 1365 мини. Загиват и седем моряци.

Общите загуби във военните действия са около 35 000 души. Стопанските загуби на страната възлизат на около 2/3 от националния доход на България през 1945 г. Общата сума на разходите е над 200 млрд. лв. През Втората световна война - между 1939 и 1945 г., националният доход на България по паритет на покупателна способност (ППС) пада с около 30 на сто.

След войната започват отново измененията в армията и в частност в Сухопътните войски. До 1947 година армията бе приведена в съответствие с решенията на Парижкия договор до 65 500 души, от които: в земните (сухопътните) и граничните войски до 55 303, като освободените получават парични компенсации.

През 1950 г. се извършва всеобхватно преименуване на прославените във войните полкове и дивизии на Сухопътните войски. Формират се нови и започва лека-полека да се губи историческата истина и приемственост в армията.

**Продължава в
следващия брой**

(Продължение от бр. 7/2015 г.)

Лекарите и сестрите ни са чужбина, учените и учителите и те са се запътили натам. На никой не му се живее по селата и махалите и да кукува по горите и планините. И ред няма, и здраве няма, и образование няма тъкмо по тази по тази причина, защото са откъснати от хората, които имат нужда от това. А тези хора нямат средства да отидат до градовете, където има всичко. Затова селата обезлюдяват и ще дойде време когато всички ще заживеем в градовете със сателити от фирми-хранилки около тях, охранявани и обслужвани, а огромното пространство извън тях ще предоставим на банди от кърджалии и даалии и от всякакъв род и както едно време ще запеем отново песни за Индже войвода.

После вкупом заговорихме за триединството Партия Армия - Народ и тъй като бие на очи, че Партията е много малка да се мери с другите решихме, че трябва да стане масова партия. Но достигна почти милион членове и взе, че не издържа напъна и се разпадна на стотици други. Остана двуединството Армия - Народ и страната, ощастлива от това, започна да строи своето ново бъдеще под зоркия поглед на стотиците партии. Забравената за 45 години църква зае мястото на партията и възстанови триединството Народ Църква - Армия. И всички се усмигнаха спокойно, взеха да се кръстят блажено, без да забележат, че и трите начала бавно и упорито се подкопават и заплашват устоите на Държавата, която бди над всичко това.

И така, полека-лека, под сянката на войнстващия лежепатриотизъм, привидния европеизъм и атлантизъм, не и без

ХАРТАТА НА ОСВО И БРОД ЗА БЪЛГАРИЯ - АРМИЯ, ДЪРЖАВА, НАРОД

Слово на генерал-лейтенант от резерва
Кирил ЦВЕТКОВ пред вицепрезидента,
председателя на БАН, съмишленици и колеги

външна намеса и въздействие стигнахме до днес. Нацията ни е разделена на кланове, групи, етноси, партийни съсловия. Армията, изгубила пъпната си връв с народа след преждвременната и неосигурена професионализация, остана сама и без опората на народа и със затруднение може да изпълнява конституционните си задължения. С вероятност въобще да престане да ги изпълнява в обозримото бъдеще. Църквата свята сменя успешно своя клир и мечтае за нови блаженства сред изгубилия всяка надежда народ. А Държавата, Държавата, горката се мята като риба на сухо и се чуди на кого да угоди. И пръска пари наляво и надясно, без да се опита да преброи пилците наесен. А отгоре бди вездесъщата Европейска комисия и мълчливо ни клати пръст.

Така че Триединството крепило народ и държава векове наред е нарушено. И не се ли вземат мерки, късче по късче да изграждаме наново трите начала и да закрепим държавата, нямаме право на бъдеще,

колкото и да ни се иска. И затова приехме тази Харта, която бързо забравихме и на която разчитаме да ни показва пътя напред. И "Брод за България" трябва да е Камбаната, която да бие непрекъснато и постоянно да ни връща в правия път. Всеки ден, всеки час, лъжичка по лъжичка, докато достигнем желаното единство. Защото сме изгубили усета да възкръсваме след падане, защото сами подкопаваме всеки опит да изплуваме нагоре до спасителния въздух, защото сме народ, оставен без идеали, обсебени от чуждопоклоничество и раболепие, защото сме държава без стопани, които да наведат ред и да поставят всеки на мястото му. И не вярваме сами в своите сили, нямаме доверие и в своята държава. А без Вяра няма изход.

Така че в нашите ръце е всичко. И това е началото. Надежда има. И тя е във всеки един от нас поотделно и заедно. Да намерим Брод през мътните води на Безвремието и да посочим спасителния път на нашите деца. Заедно и завинаги!"

“Военно издателство” ЕООД
София
ул. “Иван Вазов” № 12

тел.: 02 980 41 86; 02 987 80 92;
02 988 07 26
Книжарница: 02 980 27 91
факс: 02 980 27 79; 02 988 07 26
e-mail: vi_books@abv.bg
www.vi-books.com

ВОЕННОИНВАЛИД Издава СЪЮЗЪТ НА ВОЕННОИНВАЛИДНИТЕ КООПЕРАЦИИ В БЪЛГАРИЯ

Редакционна колегия:
Главен редактор Борис Николов
Редактори Даниела Тронкова,
Красен Бучков

Адрес на редакцията:
гр. Перник 2300, ПК 36
Пл. "Св. Иван Рилски", Синдикален дом, ет. 7, офис 705
Тел. / факс: 076 / 60 48 74
GSM: 0879/ 54 42 21

E-mail: svik_pk@mail.bg

Печат "Нюзпринт" - ЕООД
ISSN: 1312 - 9066